Nieuw per 1 januari 2026:

Gemeenten medeverantwoordelijk voor suïcidepreventie. Hoe neem je dat op in je verkiezingsprogramma?

113 zelfmoord preventie

Mei 2025

Betreft: Zet lokaal suïcidepreventiebeleid in uw verkiezingsprogramma

Geachte lezer,

Suïcidepreventie wordt ook een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Gemeenten kunnen dit suïcidepreventiebeleid zelf vormgeven, met structureel budget vanuit de Rijksbegroting.

Positieve ervaringen zijn er al met een bewezen effectief en goed uitvoerbaar model voor lokale suïcidepreventie. 113 heeft dit model voorzien van een stappenplan.

Neem suïcidepreventie op in uw programma voor de gemeenteraadsverkiezingen. Zodat het in zicht blijft tijdens de formatie en er daadwerkelijk invulling aan wordt gegeven. Want alleen samen kunnen we suïcides voorkomen.

Neem bijvoorbeeld op:
→ **[Partij] wil zo snel en goed mogelijk invulling geven aan suïcidepreventie, toegesneden op onze lokale situatie.**

Hierna – en via deze link – meer over wat er door deze wet voor gemeenten verandert.

Met vriendelijk groet,

Monique Kavelaars
Bestuurder 113 Zelfmoordpreventie

113 Zelfmoordpreventie
AHTC, B toren 5e verdieping
Paasheuvelweg 25
1105 BP Amsterdam

+31 (0)20 3113 883
info@113.nl
113.nl

KvK 17 23 75 27
IBAN NL40 RABO 0136 0505 65

Wat gaat er veranderen?

- Per 1 januari 2026 wijzigt de Wet publieke gezondheid.
- 86% van de gemeenten heeft nog geen suïcidepreventiebeleid.
- Er ligt een bewezen effectief en goed uitvoerbaar model klaar.
- Van tijdelijk naar structureel gefinancierd: suïcides voorkom je met lange termijn beleid.

De drie pijlers voor suïcidepreventie in de nieuwe wet

Landelijk
Ministers maken beleid om suïcides en suïcidepogingen te voorkomen (met VWS voorop)

Gemeentelijk
Gemeenten maken beleid om suïcides en suïcidepogingen te voorkomen

Elke 4 jaar stelt de gemeente al het regionaal gezondheidsbeleid op. Suïcidepreventie wordt daar onderdeel van.

Van alle mensen die overlijden door suïcide, was 60% niet in zicht van de zorg. Zij zijn wel in zicht van de wijk.

Er zijn al voorzieningen in de wijk op tal van risicofactoren, zoals eenzaamheid, schuldenproblematiek. Daarmee kan de gemeente een doorslaggevende rol spelen. Met een actieve benadering van risicogroepen, trainen van sleutelfiguren en publiekscampagnes.

€10 miljoen p/j beschikbaar

Gemeenten mogen dit beleid zelf vormgeven.

Alle gemeenten aan de slag met lokaal suïcidepreventie beleid

Individueel
Een gratis en anonieme 24/7 beschikbare hulplijn wordt geborgd

Het model voor suïcide-preventie bij gemeenten

De bewezen effectieve methode waar meer dan 50 gemeenten al mee werken

Stap 1: **In kaart brengen lokale situatie**
Breng het aantal suïcides en de kenmerken van de betrokkenen (zoals geslacht, leeftijd, inkomen en burgerlijke staat) in kaart en maak een analyse van de belangrijkste risicogroepen en risicofactoren:
113.nl/wat-kan-ik-doen/gemeenten/voorbereidingsstappen

Stap 2: **Zorg voor leiderschap en bestuurlijk draagvlak**
Installeer een stuurgroep met lokale bestuurders, met een wethouder als ambassadeur:
113.nl/wat-kan-ik-doen/gemeenten/voorbereidingsstappen/stap-2

Stap 3: **Stel een lokale coördinator aan**
De spin in het web voor de netwerksamenstelling, secretaris van de stuurgroep en met aansturende rol voor het actieplan:
113.nl/wat-kan-ik-doen/gemeenten/voorbereidingsstappen/stap-3

Stap 4: **Start samenwerking op**
Stel een kerngroep op van lokale partners om beleid en een actieplan te maken en uit te voeren:
113.nl/wat-kan-ik-doen/gemeenten/voorbereidingsstappen/stap-4

Stap 5: **Ontwikkel een actieplan suïcidepreventie**
Ontwerp acties op ieder component van het EAAD model (zie ook volgende pagina) tot een samenhangend lokaal suïcidepreventiebeleid:
113.nl/wat-kan-ik-doen/gemeenten/voorbereidingsstappen/stap-5

Meer informatie

Met het stappenplan en informatie op de website van 113 komt een nieuwe regio snel uit de startblokken. Via de website van 113 is veel informatie te vinden over beschikbare gatekeeperstrainingen. Ook vind je informatie over risicogroepen en specifieke handvatten. Hier vindt u de Uitvoeringstoets van de VNG.

Het is mogelijk om lokaal aan te sluiten bij onze landelijke campagnes. 113 heeft als nationale organisatie voor suïcidepreventie veel ervaring opgebouwd en staat voor iedereen klaar met raad en daad op maat.

Huisarts Van Niekerk over Sumona
(SUïcidepreventie, MOnitoring en NAzorg):

'Ik heb regelmatig slechte nachten gehad, omdat ik vreesde dat een patiënt er na het weekend niet meer zou zijn. Wat je zoekt op zo'n moment, is iemand die je vertrouwt en die snel inzetbaar is, zodat je de verantwoordelijkheid over je patiënt kunt delen. Sumona biedt dat alternatief, waardoor ik als huisarts het gevoel heb er niet alleen voor te staan.'

Achter een hoge bloeddruk kan een hele wereld schuil gaan

Met de lokale sportvereniging, GGZ, Sociaal Wijkteam én gemeente heeft Arnhem de module suïcidepreventie toegevoegd aan de bestaande gezondheidscheck in achterstandswijken. Naast een lichamelijke check screent Arnhem ook op eenzaamheid én suïcidaliteit. Een laagdrempelige manier voor alle inwoners (met name mannen van middelbare leeftijd) om te weten hoe het nou echt met ze gaat en wat er schuilgaat achter "die zeurende rugpijn" of "hoge bloeddruk". In gemeente Arnhem is bovendien het centrum voor Levensvragen en Suïcidepreventie geopend.

Leren door evalueren

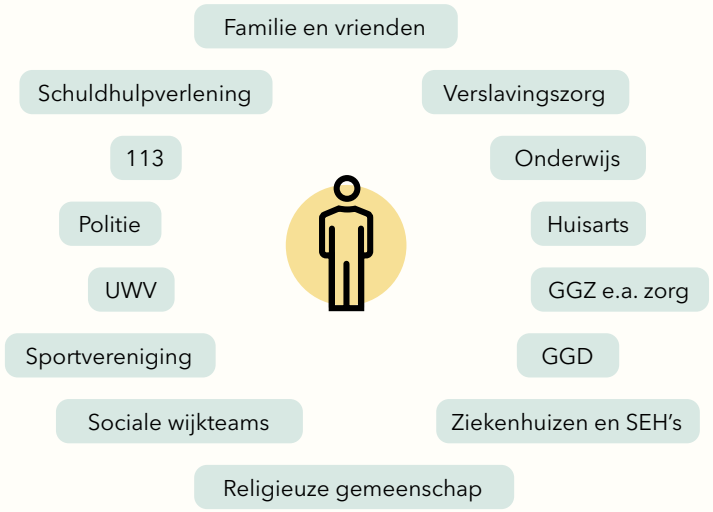
Suïcidepreventie vraagt om maatschappelijke verandering. Daartoe wordt suïcidepreventiebeleid elke vier jaar op- dan wel bijgesteld. Over de voortgang verantwoorden gemeenten aan hun gemeenteraad en de Staatssecretaris aan de Kamer.

Dat vraagt monitoring die inzichtelijk maakt of we de juiste dingen, op de juiste manier doen. Maatschappelijk baten- / impactmanagement kan antwoord geven op die vragen.
Je vertaalt de impactdoelstellingen in concrete, meetbate indicatoren. Zoveel mogelijk op basis van bestaande data.

Zo weet je of je goed op weg bent en bepaal je de doelen voor de komende periode. Denk niet alleen aan het aantal suïcides, maar ook aan het aantal getrainde sleutelfiguren rondom risicogroepen en bij Sumona aangesloten huisartsen.

Alleen door er naar te vragen worden suïcidale gedachtes zichtbaar

Formele en informele hulpverleners bieden een vangnet om zelfdoding te voorkomen. Al hun acties vormen samen een groter geheel en hebben impact. Denk aan:

Lokaal suïcides voorkomen kan alleen samen

Onderstaand bewezen effectief preventiemodel* wordt wereldwijd uitgevoerd en vormt een vangnet in de regio.

TOEGANG TOT DODELIJKE MIDDELEN BEPERKEN

PUBLIEKSCAMPAGNE

Taboe rondom het praten over zelfdoding doorbreken en durven vragen naar suïcidale gedachten. Mediarichtlijnen.

GATEKEEPERSTRAINING

Sleutelfiguren in het netwerk equiperen om signalen te herkennen, bespreekbaar te maken en mensen naar hulp te leiden.

RISICOGROEPEN

Vroeg signaleren en benaderen van groepen met een hoger risico op overlijden door zelfdoding.

NETWERKBREDE SAMENWERKING

Samenwerkingsafspraken zodat alle lokale partners binnen en buiten de zorg hun rol pakken.

*Bron: *European Alliance Against Depression (EAAD).*

Wethouder Marjon van der Ven, gemeente Hoorn, VVD:

"Als gemeente kun je het verschil maken door actief mee te helpen om dit taboe-onderwerp op de kaart te zetten. Hoorn heeft hierin goede ervaringen opgedaan met steun van 113 Zelfmoordpreventie. Andere gemeenten kunnen hier hun voordeel mee doen."

Oproep van 113

→ **Neem suïcidepreventie op in uw verkiezingsprogramma. Zodat het in zicht blijft tijdens de formatie en er daadwerkelijk invulling aan wordt gegeven.**

→ **Voorbeeld:**
Suïcidepreventie is per 1 januari 2026 ook een gemeentelijke taak. [Partij] wil zo snel en goed mogelijk invulling geven aan suïcidepreventie, toegesneden op de lokale situatie.

Wat gaat jouw politieke partij doen?

Suïcidepreventie kan alleen samen. We zijn allemaal onderdeel van de oplossing!

Kijk op
Gemeenten | 113 Zelfmoordpreventie

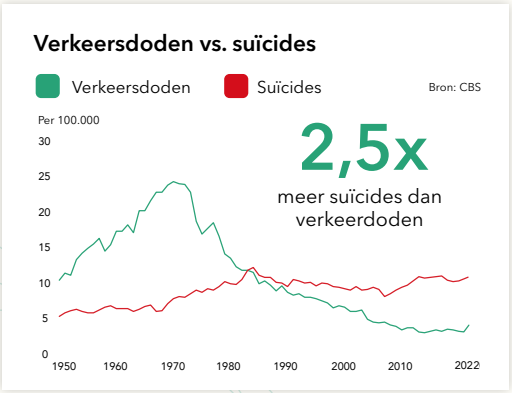
Facts en figures

Naar een land waar niemand eenzaam en radeloos sterft door suïcide

Doodsoorzaak **nummer 1** onder **jongeren** van 10 tot 30 jaar

Doodsoorzaak **nummer 2** onder mensen van **15 - 64** jaar

Iedere zelfdoding raakt gemiddeld **135** mensen (per jaar meer dan 250.000)

184.515
hulpvragen bij 113 in 2023

Subsidie ijken op gem. groei 20% per jaar bij streven van 95% bereikbaarheid.

60%
suïcides niet in beeld van zorg

Achtergrond

Elke dag overlijden gemiddeld 5 mensen eenzaam en radeloos suïcide in Nederland. Jaarlijks zijn dat bijna 1.900 mensen. Dat zijn 2,5x zoveel doden als bij verkeersongevallen. Suïcide is de belangrijkste doodsoorzaak onder jongeren van 10 tot 30 jaar. Het verdriet van een suïcide raakt zo'n 135 mensen, dat zijn per jaar meer dan 250.000 mensen, vergelijkbaar met het aantal inwoners van Eindhoven. Van alle mensen die overlijdt door zelfdoding was 60% niet in zicht van de geestelijke gezondheidszorg. Maar die zijn wel in beeld bij óns allemaal.

86%
van de gemeenten heeft nog **géén** beleid voor suïcidepreventie

Bijna **25%**
van de mensen die het afgelopen jaar een suïcidepoging deed, had problematische schulden

Ruim **700.000**
Nederlandse huishoudens hebben problematische schulden

Mensen met schulden hebben **2x**
zo vaak suïcidale gedachten als mensen zonder schulden

Gemiddeld **5** **zelfdodingen** per dag
1.862 in 2023
Bron: CBS

1 op de 2
heeft de huisarts nog gezien in hun laatste maand

4 op de 10
suïcides is door mannen tussen de **40 - 70** jaar